

Leerlijnen DramaOnline

Wat is een leerlijn?

Een leerlijn is een uitwerking van de algemene kerndoelen, zoals deze door de overheid zijn vastgesteld. In een leerlijn worden concrete doelen per leerjaar beschreven, die weergeven welke kennis en vaardigheden een leerling heeft verworven. Een leerlijn geeft richting, houvast en inhoudelijke kwaliteit.

Drie competenties voor cultuureducatie

Binnen cultuureducatie zijn er drie competenties die centraal staan:

- ❖ **Creëren**
- ❖ **Presenteren**
- ❖ **Sociale vaardigheden**

Deze competenties vormen de basis van waaruit de eindtermen en leerdoelen bepaald worden.

De competenties in dramaonderwijs

Op zowel vakinhoudelijk als persoonlijkheidsvormend vlak zijn de culturele competenties binnen het dramaonderwijs het uitgangspunt.

❖ **Creëren**

In het vak drama zijn de leerlingen continu bezig met creëren. Ontdekken, experimenteren, associëren. De basis hierin is verbeelding. Verbeelding om je in te kunnen leven in een situatie of rol. De leerkracht ondersteunt door de fantasie van de leerlingen te prikkelen. Bijvoorbeeld door middel van een verhaal, muziek, schilderij of voorwerp. Iedere dramales heeft het creërend vermogen als vertrekpunt.

❖ **Presenteren**

Presenteren is een belangrijk onderdeel in een dramales. De leerlingen leren in hun presentatie gebruik te maken van stem, mimiek, beweging, emotie en ruimte. Ze zijn zich bewust van publiek en leren wat nodig is om een presentatie goed over te brengen. En tegelijkertijd leren zij te kijken naar het spel van een ander, feedback te geven en te krijgen.

❖ **Sociale vaardigheden**

Naast spelvaardigheden worden ook sociale vaardigheden getraind. Drama is het vak bij uitstek om te werken aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling. Respect, onderling vertrouwen, samenwerking en zelfvertrouwen zijn hier duidelijke voorbeelden van. Zonder deze vaardigheden is het onmogelijk om samen een scène te maken of een rol voor publiek te spelen.

Leerlijnen binnen DramaOnline

In onderstaand overzicht vind je binnen de drie competenties de leerdoelen die wij hebben verwerkt in de dramalessen en oefeningen in de methode. Ieder leerdoel heeft een specifieke opbouw per combinatiegroep. Door deze opbouw ontstaat een leerlijn, welke weergeeft waaraan in elke groep gewerkt wordt. Dit maakt het mogelijk om een kwalitatief inhoudelijk jaarprogramma samen te stellen en te evalueren aan welke vaardigheden wel of niet voldaan wordt. Bij het ontwikkelen van de leerdoelen hebben wij ons laten inspireren door de SKVR Leerlijnen Cultuureducatie.

Over het samenstellen van een leerlijn en het werken met de leerdoelen binnen de methode DramaOnline, kun je een uitgebreide videohandleiding vinden op <https://www.dramaonline.nl/kenniscentrum/kerndoelen-en-leerlijnen/>

Leerdoel	Groep 1/2	Groep 3/4	Groep 5/6	Groep 7/8
Emoties spelen	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan verschillende primaire emoties spelen en benoemen. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan een rol spelen met bewuste aandacht voor emoties. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan emoties binnen spel uiten door middel van stem, fysiek en beweging. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan schakelen in emoties door middel van stem, fysiek en beweging.
Eigen leefwereld vormgeven	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan de eigen ervarings- en belevingswereld in spel betrekken. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan zijn eigen interesses laten zien in dramatisch spel. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan onderwerpen uit de persoonlijke leefwereld, media, literatuur of andere leergebieden vormgeven in dramatisch spel. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan zijn persoonlijke ideeënwereld in dramatisch spel weergeven.
Fysiek spel	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan met nadruk op beweging eenvoudige spelsituaties, rollen en verhalen spelen. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan zich zowel verbaal als non-verbaal in spel uiten. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan fysiek en verbaal vormgeven aan dramatisch spel. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling maakt bewust gebruik van stem, mimiek, gebaar, houding en beweging binnen het spelen van een rol of scène.
Stemgebruik	<ul style="list-style-type: none"> De leerling experimenteert met de uitingmogelijkheden van de stem. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan de eigen stem inzetten passend bij een rol of handeling. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan een rol of situatie spelen met bewuste aandacht voor stem en taal. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling maakt bewust gebruik van volume, articulatie, intonatie en tempo bij het stemgebruik.
Rol spelen	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan een rol (na)spelen, waarbij hij een personage of handeling kort vasthoudt. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan kenmerken van een rol/situatie bedenken en uitbeelden. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling laat in spel zien dat hij verbeeldt in plaats van uitbeeldt. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan een rol met duidelijke opbouw spelen; met inzet van verbaal en fysiek spel.
Opbouw scène	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan onder begeleiding van de leerkracht een simpel verhaal, rol of situatie bedenken. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan een scène voorbereiden met een duidelijke opbouw (begin, midden en eind). 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan bewust gebruik maken van de spelelementen probleem, oplossing en spanningsverloop. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan een duidelijke opbouw van een scène toepassen, zowel binnen een voorbereide scène als binnen improvisatie.
Wie, wat, waar	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan onder begeleiding van de leerkracht vormgeven aan de spel-elementen wie, wat en waar. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan bewust de spelelementen wie, wat en waar hanteren. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan bewust de spelelementen wie, wat, waar en wanneer hanteren. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan bewust de spelelementen wie, wat, waar, wanneer en waarom hanteren.
Werken met teksten	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan in spel teksten gebruiken die zij kennen uit hun leefwereld. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan eenvoudige teksten uit verhalen en rijmpjes gebruiken in spel. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan een korte vaste tekst spelen en zelf een simpele dialoog schrijven. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan vanuit een vaste tekst een scène spelen en zelf een dialoog schrijven.
Inspiratie	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan dieren en mensen naspelen die zij kennen uit verhalen. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling reageert op verschillende spelimpulsen van de leerkracht, zoals boeken of liedjes. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling maakt binnen spel gebruik van verschillende inspiratiebronnen als beeldende kunst en literatuur. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan zich laten inspireren door verschillende bronnen en het omzetten naar eigen materiaal.

Presenteren

Leerdoel	Groep 1/2	Groep 3/4	Groep 5/6	Groep 7/8
Reflecteren	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan gesloten reflectievragen van de leerkracht beantwoorden. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan open en gesloten reflectievragen van de leerkracht onderbouwd beantwoorden. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan onder begeleiding van de leerkracht reflecteren op eigen en andermans werk. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan zijn persoonlijke mening geven over de kwaliteit van een presentatie.
Feedback geven	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan verwoorden waar een presentatie over gaat. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan het eigen spel en dat van anderen bespreken en een scène hierop aanpassen. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan opbouwende feedback geven en ontvangen. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan zijn eigen spelkwaliteiten en die van anderen verwoorden.
Kijken en luisteren	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan onderscheid maken tussen speelruimte en publieksruimte en maakt kennis met de rol van publiek. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling begrijpt wat er van hem verwacht wordt in de rol van publiek. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan geconcentreerd luisteren en kijken in de rol van publiek. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan met aandacht kijken en luisteren naar het spel van zijn klasgenoten.
Jezelf presenteren	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan onder begeleiding van de leerkracht klassikaal of in groepjes een presentatie geven. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan in klassikaal verband of in een kleine groep een presentatie geven voor de eigen klas of een andere voor hem bekende publieksgroep. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan in klassikaal verband of in een kleine groep een presentatie geven voor onbekend publiek. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan zelfstandig een voorstelling voor publiek spelen en weet wat nodig is om een presentatie goed over te brengen.
Groepsproces	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan benoemen wat hij leuk vindt om te spelen en waarom. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan aan de hand van vragen van de leerkracht verwoorden wat er goed ging en beter kan binnen het voorbereiden van een presentatie. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan zelfstandig verwoorden wat er goed ging en beter kan binnen het voorbereiden van een presentatie. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan zijn sterke en zwakke punten benoemen in het creatieve proces van het maken van een presentatie.
Theatrale vormgeving	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan materialen gebruiken om een rol neer te zetten. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan met de hulp van de leerkracht bewust gebruik maken van de speelruimte (mise-en-scène). 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan bewust gebruik maken van de theatrale ruimte, decor en attributen in dramatisch spel. 	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan theatrale vormgeving van een scène of voorstelling bewust toepassen.

Sociale vaardigheden

Leerdoel	Groep 1/2	Groep 3/4	Groep 5/6	Groep 7/8
Respect	<ul style="list-style-type: none">De leerlingen kunnen rekening houden met elkaar in spel, aangestuurd door de leerkracht.	<ul style="list-style-type: none">De leerlingen hebben respect voor elkaars gevoelens en ideeën.	<ul style="list-style-type: none">De leerling kan zijn eigen ideeën kenbaar maken en waardeert de ideeën van een ander.	<ul style="list-style-type: none">De leerling kan zich inleven in een ander en houdt hierbij rekening met andermans gevoelens.
Keuzes maken	<ul style="list-style-type: none">De leerling kan een eigen keuze maken uit een door de leerkracht aangedragen spelaanbod.	<ul style="list-style-type: none">De leerling kan zelfstandig keuzes maken.	<ul style="list-style-type: none">De leerling kan in overleg met klasgenoten keuzes maken voor een scène.	<ul style="list-style-type: none">De leerling kan onderbouwde keuzes maken.
Gevoelens uiten	<ul style="list-style-type: none">De leerling kan zijn eigen ideeën en gevoelswereld vertalen in een spelsituatie.	<ul style="list-style-type: none">De leerling kan spelmatig vormgeven aan zijn eigen ideeën en gevoelens.	<ul style="list-style-type: none">De leerling is in staat om om te gaan met de eigen en andermans gevoelens.	<ul style="list-style-type: none">De leerling kan zijn gevoelens uiten in spel en inspelen op de gevoelens van een ander.
Samenwerken	<ul style="list-style-type: none">De leerling kan zelf een spelidee aandragen en meegaan met het spelidee van een ander.	<ul style="list-style-type: none">De leerling kan in groepsverband werken aan een opdracht.	<ul style="list-style-type: none">De leerling kan improviserend spelen door op zijn medespelers te reageren.	<ul style="list-style-type: none">De leerling kan samen met anderen zelfstandig een scène voorbereiden en presenteren.